

Muzejní čtvrtletník

UŽ 130 LET

Muzeum Českého ráje v Turnově

zdarma

číslo 2/2016, ročník XIII.

Mezinárodní šperkařské sympozium

O 24. ročníku vás informujeme na s. 4

Cesta kolem světa

Na s. 6 najdete článek o cestě Karla Řezníčka v roce 1893

100 let skautingu v Turnově

Letos slaví výročí i turnovští skauti – o výstavě viz s. 5

Staročeské řemeslnické trhy

Kulturní program letošních Staročeských trhů najdete na s. 4

UŽ 130 LET – SLAVÍME VÝROČÍ!

Psal se rok 1886, v New Yorku zrovna postavili sochu Svobody, začala se prodávat Coca-Cola, zrodila se postava Dr. Jekylla a Mr. Hyde, Turnov patřil k Rakousku-Uhersku a žilo zde 5 422 obyvatel. Toho roku mohli Turnováci poprvé na vlastní oči vidět rozsvícenou žárovku anebo provazochodce, který se v létě procházel na provaze nataženém přes celé náměstí. Ovšem zdaleka nejdůležitější událost roku se stala 14. května – bylo založeno turnovské muzeum! A co je důležitější – existuje dodnes! Letošní jubileum si budeme připomínat celý rok a budeme rádi, když se k nám

alespoň v některých momentech přidáte, protože celou tu dobu jsme tu především pro vás.

Největší připomínkovou akcí bude – jak jinak, když jsme muzeum – **výstava UŽ 130 let**. Zahájíme ji v galerii muzea 19. května slavnostní vernisáží, na kterou naváže Muzejní noc. Na výstavě vám chceme prezentovat bohaté sbírky, naši práci, nás samotné i naši pestrou historii. Dozvíte se mnoho zajímavosti – například, o kolik předmětů se staráme či kolik návštěvníků jsme už v našem muzeu přivítali. Součástí celosezonní výstavy bude řada komentovaných

prohlídek, přednášky na různá témata, i programy pro mladší návštěvníky.

Jestli vše dobře dopadne, stane se výstava **UŽ 130 let** poslední výstavou, která bude instalována v galerii. Pokud bude schválen a podpořen náš dlouho připravovaný projekt, budeme totiž po jejím skončení zahajovat přestavbu galerie v expozici horolezectví.

K výročí muzea i Dlaskova statku připravujeme speciální číslo Muzejního čtvrtletníku. Vyjde v květnu.

Těšíme se na společná setkávání!

Alžběta Kulíšková

DLASKŮV STATEK SLAVÍ 300 LET

„Roku 1716 byl statek přestavěn z dolní zahrady nahoru sem, i stodola, protože dole voda tuze škodila a ledy i hnůj pobraly. Nebo tam byla dříve vejsadní hospoda i maštele pro formany.“ (Zápis Josefa Dlaska)

V roce 1716 bylo v Dolánkách, malé vesnici u Turnova rušno – Václav Dlask, majitel usedlosti stojící na břehu Jizery, se rozhodl, že učiní přítrž neustálé hrozbě povodní, která visela nad jeho obydlím, a zahájil přesun domu i hospodářských budov na nové místo o pár desítek metrů dál od řeky. A tak letos slaví krásný a reprezentativní Dlaskův statek 300 let své existence na „novém“ místě.

23. dubna bude v prostorách statku otevřena nová expozice a dům se vrátí do doby svého nejslavnějšího majitele – písmáka Josefa Dlaska. Podrobnosti viz s. 5.

VÝTVARNÝ SALÓN TAJEMSTVÍ ŠPERKU

11. února odstartoval už VII. cyklus výtvarného salónu pro dospělé, seniory a děti, jehož tématem tentokrát je *Tajemství šperku*. Program salónu je vždy inspirován muzejními expozicemi, výstavami a sbírkami, a tak jsme s kurzisty zavítali do sklepení muzea probádat tajemství naší klenotnice. Provedl nás jí člověk nejpovolanější – Miroslav Cogan. V expozici kamenářství jsme si na dílech z unikátní sbírky moderních šperků ukázali různé výtvarné přístupy a podoby. Během kurzu společně procházíme cestou od návrhu až po zhotovení vlastního šperku. Frekventanti si zkouší základní řemeslné šperkařské techniky, poznávají různé umělecké přístupy ke

šperku a pracují s rozličnými materiály. Letošní běh je také plný hostů – šperkařů. Frekventanti mají v jeho průběhu možnost osobně se setkat např. se šperkařkou Nicole Taubinger, s bývalou lektorkou Kamenářského domu Janou Válkovou Střílkovou či zlatnicí Martou Švajdovou. S každou z lektorek si salónisté zkoušejí jinou podobu, jiný materiál a jinou techniku výroby šperku. Rozšiřují si tak povědomí o autorském šperku a poznávají mnohé jeho podoby. Pracujeme s kovem – řežeme lupénkovou pilkou, stříháme, pilujeme, brousíme, tepeme a smaltujeme a jako reminiscenci na renesanční a barokní šperky tvoříme z hmoty tvrdnoucí na vzduchu se vsazenými kameny. Učíme se také využívat plastový odpadový materiál, ale třeba i zvířecí kosti. Jediný odpočinek od šperku nás čeká při plánované výrobě domácího bylinkového mýdla.

Veronika Gocová

VÝSTAVA SALÓNISTŮ

V pátek 18. března jsme v 1. patře Kamenářského domu zahájili výstavu prací VI. ročníku Výtvarného salónu, jehož tématem byl styl a ornament. Až do poloviny května máte příležitost přijít se podívat na práce, které tvořili kurzisté v loňském roce. Uvidíte, že i neprofesionální výtvarníci se mohou naučit tvořit různorodými technikami a za své výsledky se nemusejí stydět. Možná vás bude výstava inspirovat, a třeba se díky ní zbavíte ostychu, a přihlásíte se do dalšího běhu Salónu, který zahájíme zase na podzim.

ODZNAKY – DOKUMENTACE ŽIVOTA MUDR. JIŘÍHO ŠOLCE

Před necelými dvěma lety získalo muzeum část pozůstalosti významného Turnováka, dlouholetého spolupracovníka muzea, MUDr. Jiřího Šolce. K četným předmětům z pozůstalosti patří i faleristický soubor čítající téměř 200 odznaků a odznáčků nejrůznější provenience. Největší část celé sbírky (více než 130 kusů) zabírají odznaky sokolské, které z valné části pocházejí z dílny turnovského umělce Viléma Peciny. Připomínají, že Jiří Šolc byl, spolu se svým otcem JUDr. Václavem Šolcem, po kterém zřejmě nejstarší odznaky pocházejí, dlouholetým členem turnovského sokola. Ve sbírce tak můžeme najít kromě mnoha pamětních odznaků, které dokumentují kontakty se sokolskými organizacemi po celém Československu i čilé styky se zahraničím (např. se sokoly z Chorvatska a Srbska), i kompletní sbírku odznaků z pražských všesokolských sletů z let 1907–1948.

Čepicový odznak pro rakousko-uherské sanitní složky vojska zase dokumentuje vojenské působení Jiřího Šolce za 1. světové války. Naopak na jeho obětavou již civilní činnost za 2. světové války ukazuje vyznamenání

ke třicátému výročí bitvy u Zborova, které se v roce 1947 dávalo právě osobám, které byly za této války svému okolí prospěšné. Na Šolcovo poválečné působení v regionu – zasazení se o založení CHKO Český ráj – pak ukazuje odznak Státní ochrany přírody.

Nechybějí ani odznaky, které nám odhalují i ryze osobní záliby dr. Šolce. Mezi nimi nacházíme hudbu a kulturu obecně, kterou reprezentuje hned několik odznaků Pěvecké obce československé, odznak „Dvořákův Turnov a Sychrov“ či odznak ke stému výročí založení Národního divadla. V neposledním řadě byla jeho celoživotním koníčkem turistika, kterou připomíná odznak Klubu turistů ČSR, ale i několik drobných upomínkových odznáčků z nejrůznějších míst, které jistě mnozí čtenáři pamatují, neboť tyto odznáčky byly ještě v 90. letech minulého století oblíbeným předmětem v obchodech se suvenýry mnoha hradů a zámků.

Jak je vidět, i taková zdánlivě okrajová činnost, jakou je nostalgické schraňování odznaků, které člověk za svůj život nějakým způsobem získal, může o oné osobě vypovědět mnohé.

Jiří Sajbt

NOVÁ KNIHA – LIDOVÉ STAVBY LIBERECKÉHO KRAJE

Muzeum Českého ráje v Turnově, jako pověřené regionální pracoviště pro tradiční lidovou kulturu, vydává pro Liberecký kraj novou publikaci *Lidové stavby Libereckého kraje*. Přípravovaná publikace je dalším příspěvkem k historii lidového stavitelství v severovýchodních Čechách. Podnět pro její vydání dal Liberecký kraj. Jednotlivé kapitoly, které připravil devítičlenný autorský kolektiv ve složení PhDr. Pavel Bureš, PhDr. Miroslav Cogan, Mgr. Lucie Čiháková, PhDr. Vladimíra Jakoubčová, Tomáš Kesner, Mgr. Miroslav Kolka, Mgr. Tereza Konvalinková, PhDr. Kamil Podroužek, PhDr. a Mgr. Lenka Tuláčková, vychází z poznatků získaných v terénu s odkazem na historické prameny. Přináší čtenářům ucelený pohled

na bohatý a různorodý památkový fond lidového stavitelství na území Libereckého kraje, seznamuje s jeho charakteristickými rysy v jednotlivých částech regionu a upozorňuje na nejzajímavější a nejcennější dochované stavby i jejich soubory. Publikace, jejíž grafické řešení zpracoval Tomáš Coufal M. A., obsahuje velké množství barevných fotografií již jmenovaných autorů a dalších fotografů – MgA. Michaela Čtveráčka, Pavla Charouska, Mgr. Pavla Jakubce, Bohumila Jakoubě, Mgr. Ivana Peřiny, Mgr. Vladimíra Vrabce a Jana Zemana. Reprezentativní kniha *Lidové stavby Libereckého kraje* bude slavnostně uvedena 19. května 2016 při příležitosti zahájení výstavy k 130. výročí založení muzea.

Vladimíra Jakoubčová

CESTA KOLEM SVĚTA ZA 299 + 2 DNY

Většina zájemců o regionální historii a naše muzeum je jistě obeznámena s postavou svérázného turnovského cestovatele Čenka Paclta (1813–1877), na kterého se často trochu pozapomíná, za což z části může i on sám, protože to nebyl právě cestovatel moderního střihu, ale spíše dobrodruh, který sice procestoval kde co, ale v několika případech nebyl ani on sám schopen zpětně své cesty rekonstruovat. Ovšem nemůžeme zapomenout, že jako první Čech navštívil ve své době všechny obydlené světadíly.

V tomto článku bychom se však chtěli více rozepsat o cestě kolem světa, kterou uskutečnil bývalý nájemce pivovaru Hrubá Skála Karel Řezníček (1845–1914). Ten na svou životní cestu vyrazil s pražským cestovatelem Josefem Kořenským. Z jejich cesty máme poměrně velké množství informací díky dopisům, které pan Řezníček zasilal nájemci svého hostince a hospodářství v Kbelnici Václavu Horákovi. Dopisy jsou datovány z různých míst – z parníku Havel, který je dopravil do Ameriky, ze světové výstavy v Chicagu, od Niagarských vodopádů až po San Francisco v Kalifornii.

Co se vybavení na cestu týkalo, tak s tím si velkou hlavu oba cestovatelé nedělali – sbalili si pouze to, co se na cestách koupit nedalo, a peníze na cestu (každý asi pět šest tisíc zlatých) si uložili v bance Union v Praze. Ta již zajistila, že si v každém větším městě v zahraničí mohli na poukázky (šeky) jmenované pražské banky vybrat potřebnou hotovost.

Obvykle je udáváno, že délka jejich cesty kolem světa v letech 1893–1894 trvala 299 dní. Řezníčkova cesta však trvala o dva dny

déle. Sám totiž nejprve 18. května roku 1893 vyrazil do Prahy a odtud se o dva dny později, již společně s Kořenským, vydali rychlíkem do Brém. 23. května zde nastoupili na velký poštovní parník německé společnosti Lloyd směr Amerika. Řezníček se v dopisech zmiňuje mj. také o osazenstvu parníku: „byly zde veselé dámy od baletu, které se ubíraly na světovou výstavu do Chicaga, a mnoho cestujících v kajutách první i druhé třídy. Mezupalubí bylo přeplněno evropskými vystěhovalci všech národností“. Píše také o denním rytmu na lodi, a tak víme, že mezi osmou a desátou se podávala snídaně, o půl jedné byl oběd a v šest večere. V devět hodin večer končil den podáváním čaje. Hudba zde hrála v podstatě celý den a hodně se také tančilo. Řezníčkova kabina I. třídy byla zařízena jako v nejelegantnějším evropském hotelu, pouze bylo vše uspořádáno na menším prostoru. Počasí během plavby bylo stálé, ale poměrně chladné (kolem 8 °C). Jen v noci na 29. května přišla hustá mlha a každých pět minut se ozývala mlhová píšťala. Lodníci také tvrdili, že se loď ocitla příliš blízko ledových ker.

Po osmidenní cestě přistál parník Havel šťastně u břehů New Yorku. Tam dvojice strávila dvanáct dní a seznamovala se s velkoměstským životem Ameriky. Z New Yorku cestovatelé zamířili do Bostonu, plavili se parníkem, na kterém byly úctyhodné dvě stovky kajut. Boston, vyspělé univerzitní město s řadou muzeí a škol, utkvělo v paměti autora dopisů jako město s překrásnou polohou, kde kolem dokola byly překrásné zahrady s mnoha

letohrádky amerických milionářů. Na další zastávce se zúčastnili nezapomenutelné noční vyjíždky z Baltimorské zátoky na širý oceán. Jeli při měsíčním svitu za jasné noci a pak se vrátili zpět do města, a tím se vlastně rozloučili s Atlantským oceánem, od kterého se pak již pouze vzdalovali.

Cestovatelé si všimli mnoha věcí a v dopisech se Karel Řezníček mezi jinými zmiňuje i o neděli, jakožto nejfádnějším dni, který si Američané úzkostlivě hájí. Divadla, obchody i bary jsou ten den zavřené a neprodává se nic kromě vody. Obecně se opilství trestalo, ale v neděli s ještě větší přísností. Z Baltimoru se vydali do hlavního města severoamerické Unie – Washingtonu, sídla prezidenta a kongresu Spojených států. Po dvou dnech odtud zamířili k Niagarským vodopádům (23. června 1893) a dále do Chicaga, kde právě probíhala světová výstava. Jednalo se o jeden ze stěžejních bodů jejich cesty, a tak zde zůstali téměř celý červenec. Při krátké návštěvě blízkého Milwaukee napsal Řezníček do Turnova: „Američané jsou zvláštní národ se vším všudy. Jezdit na letní byty třeba několik set mil asi jako z Prahy do Cařihradu a dále, jest jim maličkostí (...). Ke všemu tomu pomáhá neobyčejně rychlá jízda drah a veliké pohodlí, o něž je postaráno ve vozech železničních a na lodích“.

8. srpna navštívila dvojice cestovatelů Yellowstone národní park. Řezníček z něho byl vyloženě nadšený, vše mu připadalo jako v pohádce – geologií počínaje a zvířectvem konče. Na konci srpna je již na východním pobřeží přivítalo San Francisco. Kalifornii považoval

bývalý hruboskalský sládek za pravý ráj: „vše, co u nás jen ve sklenicích neb za oknem krní a sotva živoří, roste tu v ohromné velikosti a nevidané bujnosti“.

Poslední dopis z USA byl adresován paní R. Nesvadbové a J. Prouskovi. Datován byl 11. září 1893 a informoval o chystaném odjezdu cestovatelů ze země. Pevninu Spojených států opustili na parníku China, jednom z nejnovějších a nejrychlejších plavidel Tichého oceánu. Parník China byl vystavěn roku 1889 v Glasgow a obsluhovala jej posádka čítající 167 mužů. Cestovatelé byli z plavidla asi nadšeni, protože ostatní parníky přirovnávali k předvěkým obludám. Koneckonců, kvalitě odpovídala také cena palubního lístku.

Informace o jejich cestě vycházejí nejvíce z dopisů otištěných v místních Pojizeských listech, ale ještě podrobněji je cesta kolem světa vylíčena ve dvoudílném cestopise Josefa Kořenského. Zde zájemce objeví pokračování dobrodružství, poté co cestovatelé opustili břehy Ameriky, dočte se o cestě Tichým oceánem k Havajským ostrovům, přes „Žaponsko“ do Číny, na Malajské souostroví, Cejlon, do Indie a přes Rudé moře do Egypta.

Karel Řezníček na rozdíl od Kořenského své zážitky z cesty literárně nezpracoval. Vůbec zůstal ve stínu svého podnikavějšího přítele. Ale ve sbírkách Náprstkova muzea jsou uložena jeho alba s fotografiemi i samostatné fotografie, a to zejména z Japonska, které ho velmi zaujalo. Také turnovské muzeum má to štěstí, že se několika drobnostmi Karla Řezníčka a jeho rodiny může pochlubit.

David Marek

24. MEZINÁRODNÍ ŠPERKAŘSKÉ SYMPOZIUM

Přestože letošní sympozium bude již čtyřicetileté, i tady platí rčení „nikdy nevstoupíš do stejné řeky“. Doprovodná výstava i program proběhnou sice stejně jako vždy, ale abychom vyhověli výtvarníkům, kteří vyučují na zahraničních výtvarných školách, proběhne sympozium už v květnu. Podstatnější změnou je přemístění dílenské části sympozia do Kamenářského domu. S finanční podporou ministerstva kultury a města Turnova a také díky pomoci Jany Válkové Střílkové a Marty Švajdové se snažíme doplnit stávající vybavení o zlatnické potřeby a nástroje. Dílenské vybavení bude možná lehce improvizované, ale přátelské zázemí a atmosféra roubeného domu to jistě vynahradí. Komornější prostředí dovoluje účast deseti výtvarní-

kům, mezi nimiž budou někteří naši staří známí jako Rakušanka Petra Zimmermann nebo Australanka Helen Britton (její šperk je

na fotografii). Petra tu poprvé byla v roce 1997, Helen zase přispěla ke zdatu sympozia v roce 2008. Dále by měli přijet Jorge Manilla,

Mexičan léta žijící v Antverpách, Belgičan Philip Sajet a Němec David Bielander. Španělské šperkaře zastoupí Edu Tarín a nejmladší generaci Litevka Violeta Adoimatyte, studentka z Vilniusu. S nimi zakusí atmosféru sympozia Mája Steffanová z katedry designu liberecké univerzity, jablonecký výtvarník Martin Pouzar a naše Veronika Gocová, která od loňského podzimu pracuje jako lektorka v Kamenářském domě. Že patří také na evropskou šperkařskou scénu, dokládá skutečnost, že její šperky byly vystaveny v prestižní expozici Talente 2016 v Mnichově. Ve stejné expozici byl prezentován i Edu Tarín, ale proti němu a ostatním účastníkům se bude Veronika jako hostitelka starat také o provoz a bezpečnost dílny.

Miroslav Cogan

JARNÍ VELIKONOČNÍ DÍLNA

„Jů“ – „jé“ – „tyjó“ – „hustý“... taková provolání se nejčastěji ozývala v Kamenářském domě během velikonočních dílen, když děti hleděly do svých vlastnoručně vyrobených kaleidoskopů na barevné, měnící se obrazce.

Letošní velikonoční dílny, které probíhaly v období mezi 2. a 23. březnem, byly ve znamení barev jara a ornamentů se zaměřením na poznání velikonočních symboliky. Žáci si vyráběli kaleidoskop, což, jak se píše v internetové encyklopedii Wikipedie, je dětská hračka, která pomocí soustavy zrcadel a barevných tělísek vytváří neopakovatelné obrazce při pohledu proti světelnému zdroji. Děti si také vyzkoušely malování voskem – techniku tzv. voskového reliéfu, která se tradičně využívá ke zdobení velikonočních kraslic. Místo na vejčka ji však aplikovaly na čtvrtku (tak, aby si techniku nejprve osvojily) a s vyzdobenou čtvrtkou dále pracovaly jako s matricí, kterou využily k barevné frotáži. Tímto způsobem dekorovaly papír, kterým následně polepily svůj vlastní kaleidoskop. Naše dílna vždy začínala krátkým úvodním slovem o Velikonocích a symbolice barev, následovalo

komentované instruktážní video s postupem práce a pak samotná výroba.

Smyslem dílny bylo nalézt nové uplatnění pro tradiční zdobnou techniku a vnést tak do tvorby výtvarný i edukační přesah. Výroba kaleidoskopu tak posloužila jako svěží oživení a zpřítomnění lidového umění používaného k výzdobě tradičních velikonočních kraslic. Přidanou hodnotou výroby kaleidoskopu se pak pro většinu dětí stalo pochopení principu fungování této optické hračky.

Dílna měla stejný úspěch u dětí, které se výrobou aktivně zabývaly a kterých přišlo kolem osmi set, tak u jejich kantorů a kantorek.

Veronika Gocová

STAROČESKÉ ŘEMESLNICKÉ TRHY 2016

Festival řemesel, hudby a divadla, takový podtitul dnes můžeme směle dát Staročeským řemeslnickým trhům v Turnově, tradiční akci, která se letos koná již po dvaadvacáté. Poslední květnový víkend bude opět přátelským setkáním řemeslníků, které doplní hudební a divadelní program se spoustou známých jmen hudební i divadelní scény. Jedinečnost našich trhů podtrhuje i prostředí, do kterého je zasazena – poklidný městský park s možností odpočinku i svobodného pohybu, propojený s prostory muzea umožňuje strávit na trzích celé dny. -mb-

Sobota 28. 5. Park

10.00: *Hudba u města Vídně a Spolek jabloneckých dam a pánů*
11.30: *Mackie Messer Kletzmer Band a divadlo Ampulka Třebíč* – židovská hudba a tance
12.30: *Mistr rukodělné výroby Libereckého kraje*
12.45: *Tme divadlo Road movie Šampioni*
14.00: *RADIM HLADÍK & Blue Effect*
16.00: *STO ZVÍŘAT*
18.00: *VLADIMÍR MIŠÍK & ETC*

Neděle 29. 5. Park

Festival worldmusic a alternativní hudby
10.30 *HERKY* – Ženský divadelní šanson
12.00 *TERNE ČHAVE* – romská muzika
13.30 *LAKUNA* – alternativní šanson
15.00 *LENKA DUSILOVÁ & BAROMANTIKA*
16.30 *MICHAL PROKOP & FRAMUS FIVE*

Neděle 29. 5. Atrium

Program pro děti
11.00 *Loutkové divadlo Kamila Kouly* O Smolíčkovi – loutkové představení
12.15 *VOZICHET* Hvězdné dálky – loutkové představení
14.00 *Divadlo Cirkus Žebřík Šípková Růženka*
15.15 *Divadlo D21* Jak vosla Marcelka byla ráda, že je.

Sobota 28. 5. Atrium

Písničkářská scéna
11.00: *Portrait* – folkvobluegrasová skupina z Prahy
12.30: *Waldovy Matušky*
14.30: *CHANTAL POUILLAIN & Jazzové trio Štěpána Markoviče*
16.30: *LS Čmukaři Turnov*
Na řadě je Šípková – loutková pohádka.

JÁ, JOSEF DLASK – NÁVRAT HOSPODÁŘE A DEN DLASKOVA STATKU

V letošním výročním roce, kdy si Dlaskův statek připomíná třisetleté výročí, jsme se rozhodli, že nová stálá expozice instalovaná v prostorách statku bude připomínat jeho nejslavnějšího obyvatele – písmáka Josefa Dlaska. Jednak si to Josef Dlask zaslouží, ale důvodem je i skutečnost, že se nám díky němu a jeho rozsáhlým zápiskům zachovalo velké množství autentických informací o životě na statku i stavebních úpravách, které on a před ním ve velké míře jeho otec v hospodářství provedli.

Poprvé v novodobé historii statku se tak Josef Dlask a jeho rodina vrátí na svůj statek a provedou nás jendotlivými prostorami a konkrétními událostmi ze své současnosti. Nově zpřístupníme i některé prostory, které dosud veřejnost nemohla navštívit, např. sklep pod stodolou.

Expozice *Já Josef Dlask – Návrat hospodáře* bude poprvé zpřístupněna veřejnosti v sobotu 23. dubna v rámci *Dne Dlaskova statku*. Ve 12 hodin se se otevrou brány a přivítá vás Dlaskova rodina v čele s hospodářem, členy, děvečkami a dalšími, kteří na statku žili a pracovali. Během odpoledne zinscenuje folklorní soubor *Furiant* scény z Dlaskova života inspirované jeho zápisky, budete se moci zúčastnit procesí, které Dlask vedl v roce 1826, proběhnou komentované prohlídky, redaktor Českého rozhlasu a kmostr nového vydání *Dlaskových zápisků (Zápisky sedláka Josefa Dlaska – Měl jsem nestalé štěstí)* David Hamr z nich přečte několik ukázek a pohovořit si budete moci i s jejich editorkou.

Alžběta Kulíšková

VÝROČNÍ TURISTICKÉ ZNÁMKY

Nejen sběratelům dřevěných turistických známek s radostí sdělujeme, že jsou k mání nové výroční známky našeho muzea a Dlaskova statku k příležitosti jejich výročí. Nabídka turistických známek dostupných na naší pokladně se tak rozšířila na pět různých druhů, totiž Město Turnov, Muzeum Českého ráje, Dlaskův statek, 130. výročí mu-

zea a 300 let Dlaskova statku. Na výroční známce muzea je k vidění dětsky stylizovaný Kamenářský dům (nejmladší součást muzea z roku 2010) a na známce k výročí Dlaskova statku najdete typické zobrazení této krásné stavby.

Vedle známek vám nabízíme řadu dalšího turistického zboží – knihy, mapy, štítky, samolepky apod.

Adam Jíra

MUZEJNÍ NOC 2016

V letošním roce bude Muzejní noc v turnovském muzeu a na Dlaskově statku oslavou dvou významných výročí. Turnovské muzeum oslaví 130 let od svého založení a Dlaskův statek již 300 let své existence. K oběma výročí připravujeme jedinečné výstavy.

Muzejní noc se tedy ponese v duchu oslav obou výročí. Program bude skutečně pestrý a lákavý pro dospělé i dětské návštěvníky. Vedle výstav samotných jsou totiž připraveny komentované prohlídky a besedy s kurátory sbírek či zážitková muzejní animace pro děti, kterou připraví naše exkolegyně Jana Válková Střílková. Součástí slavnostního večera bude také koncertní vystoupení sólisty Opery Národního divadla pana Ludka Veleho. Večer bude pokračovat komentáři a besedami k výstavám.

MUZEUM ČESKÉHO RÁJE

16.30 – Zahájení výroční výstavy **Už 130 let**

17.30 – Uvedení nové publikace **Lidové stavby Libereckého kraje**

18.30 – 19.30 – **Luděk Vele**. Koncertní vystoupení sólisty Opery Národního divadla v Praze (v galerii muzea)

17.00 – 22.00 – **Happening** spojený s prohlídkou dílen Mezinárodního šperkařského symposia (Kamenářský dům)

19.30 – 22.00 – Komentované prohlídky expozic a výstav

17.00 – 22.00 – **Muzejní zážitková animace** pro děti *Viš, kdo pracuje v muzeu?*

DLASKŮV STATEK

16.30 – 22.00 – Večerní prohlídka Dlaskova statku – tato příležitost se nabízí zcela výjimečně.

Marcela Beranová

100 LET SKAUTINGU V TURNOVĚ

Letos, v roce plném výročí, uplyne i 100 let od chvíle, kdy se v Turnově začaly psát dějiny skautingu. Turnovští skauti chystají celou řadu aktivit, kterými si toto výročí připomenou, a jednou z nich je i výstava 100 let skautingu v Turnově, která proběhne v Kamenářském domě od 28. května do 29. srpna.

Prezentovány na ní budou archíválie, fotografie i předměty, které provázely skauty v minulosti i současnosti. Zahájení výstavy proběhne v rámci Staročeských řemeslnických trhů v sobotu ráno. Skauti se poté utáboří přímo v areálu trhů a po celou dobu jejich konání zde návštěvníkům budou představovat svou činnost – otevřou svá tábornická teepee, ukážou postavené podsady, připraví skautské jídlo, dovoluji zastřílet si z luku i ze vzduchovky, připraví chůzi po laně a se zájemci si rádi popovídají o svých aktivitách.

V květnu se budete moci se skauty potkat na více místech, kromě zmíněného programu v muzeu a v parku se na atletickém stadionu uskuteční i pokus o skautský rekord ve vytvoření co největšího obrazce z lidských těl, večer pak proběhne velká party v letním kině. 18. května se bude v ZUŠ promítat skautský film a od 20. května bude na radnici výstava *Jamboree v Japonsku*.

O přesném programu a dalších aktivitách oslav vás budou informovat samostatné plakáty.

-ak-

STARÁ LÍPA PO 50 LETECH ZASE V KVĚTU

V blízké obci Tatobitech jest téměř uprostřed vsi směrem k Žernovu u cesty na vysokém břehu potoka lípa, jež má objem 6 sáhův a průměr 3 sáhy; jest věkem sešlá a kmen její jest uvnitř při zemi podélně ztrouchnivělý tak, že děti v něm se schovávají nebo si hrají jako v malém domku. Jen po stranách pnou se z kořene jako široké dýhy sudu zbytky kmene, podpory to koruny, kteráž rovněž velmi zchátralá jest; jest tudíž k podivu, že letos strom ten má neobyčejně na květ, ač od roku 1866, tudíž plných padesát let, vůbec nekvět. Tento neobyčejný zjev přírodní budí v celém okolí živý zájem a není také nouze o různé pověsti a dohady, souvisící s právě zuřící válkou.

Pojizerské listy, 9. 4. 1916

Tatobitské lípě držíme palce v soutěži Evropský strom roku!

Aleš Bartoš

tel.603 315 295

www.abzlatnictvi.cz

zakázková výroba šperků

Muzeum Českého ráje Turnov

ROZHOVOR S... KOLEGY Z PROVOZU

Při množství akcí a výstav, které pořádáme, bychom se neobešli bez oddělení provozu, tedy bez kolegů, kteří montují, šroubují, převážejí, dovážejí, zavážejí, vyrábějí, uklízí a dělají spoustu dalších prací, které jsou při přípravách výstav nezbytné. Zajišťují také další aktivity, které souvisejí s údržbou budov a zařízení v nich. Připomínáme, že budov máme hodně – vlastní muzeum (tzv. Boháčkův dům), dům U Bažanta s kanceláři, depozitáře, Kamenářský dům, Dlaskův statek, Rakoušův sroubek a také externí depozitář. V oddělení pracují tři muži – Pavel Jiránek, Jan Horenský a Pavel Drobník, a jedna žena – Blanka Kosová. Jak se jim v muzeu pracuje, co je těší a co naopak zlobí, se dozvíte v následujícím rozhovoru.

Mohli byste nám prozradit, kdy a jak jste se dostali k práci v muzeu?

Pavel Jiránek: V roce 1995 jsem vyhrál výběrové řízení na pozici vedoucího provozu a správy budov. Do té doby jsem pracoval např. v JZD nebo ve vodárnách jako dopravák. Práce v muzeu mi připadala jako opravdu zajímavá práce, která se jen tak nenabízí.

Honza Horenský: Jednoho krásného letního dne roku 2006 jsem potkal svého přítele Radka Trojovského, truhláře a mimochodem dlouholetého muzejníka, a mezi řečí jsem se dozvěděl, že muzeum hledá pracanta na Dlaskův statek. Ani minutu jsem neváhal a domluvil si schůzku s paní ředitelkou, slovo dalo slovo a začal jsem pracovat na Dlaskově statku. Tvořili jsme tam dvojici s panem Křelinou a později s Eliškou Vélou. Po několika letech jsem přestoupil přímo do muzea jako provozář, a to jsem stále.

Pavel Drobník zvaný Brtník: Je to asi 22 měsíců, zrovna jsem byl bez práce a z úřadu mi poslali sms, že v muzeu sháníte někoho na veřejně prospěšné práce. Musel jsem se zúčastnit výběrového řízení, které jsem vyhrál. Vůbec toho nelituju.

Blanka Kosová: V muzeu pracuji od poloviny roku 2009, tehdy mě naše sousedka Jitka Petrušková oslovila s nabídkou brigády, ze které se po půl roce stalo stálé zaměstnání.

Co vás na muzejnictví nejvíce baví?

PJ: Jednoznačně pestrost naší práce, člověk každý den dělá něco jiného a stále se něco nového učí.

HH: Je to hlavně různorodá práce na výstavách, jak v muzeu, tak na statku a v Kamenářském domě. Při stěhování depozitářů a pořádání výstav člověku projde rukama velké množství vzácného a krásného mobiliáře, se kterým se jinde nesetká.

PD: Mně na tom baví snad úplně všechno, především náš kolektiv. Pracují tady samí skvělí lidé.

BK: Rozmanitost práce, 26 let jsem pracovala ve Šrouběrně a to se nedá ani náhodou srovnat. Tady nejen uklízím, ale pomáhám při instalacích výstav, při akcích na Dlaskově statku apod. Při práci potkávám spoustu zajímavých osobností, dokonce i těch slavných. Starala jsem se například o Jožku Černého.

Existuje něco, bez čeho byste se v muzejní práci obešli?

PJ: To se snad takto ani nedá říct, každá činnost má něco do sebe. Ně která baví víc a jde lépe od ruky, jiná se dělá trochu hůře, ale jako celek mě to rozhodně baví.

HH: Řeknu to spíše naopak, neobešel bych se bez pomoci celého kolektivu muzejníků – kdyby jich nebylo, nemohla by se konat žádná akce ani výstava a veřejnost by byla o mnoho ochuzena.

PD: Z práce snad nic, obecně nemám rád setkání s protivnými lidmi, ale ty tady našťestí nepotkávám, a když se náhodou stane a někdo nemá svůj den, rychle to odezní.

BK: To snad ani neexistuje, sem tam se něco najde, ale jsou to maličkosti.

Na kterou výstavu nebo akci, při které jste pomáhali, vzpomínáte nejraději?

PJ: Neumím snad nic vypíchnout, ale dobře – rád vzpomínám na řadu výstav, z nedávné doby třeba na tu horolezeckou, protože sportu se často nevěnujeme. Moc se mi kdysi líbila výstava z díla Jana Prouška, ta byla jedna z mých prvních a jeho obrazy mám dodnes rád.

HH: Jsou to především každoroční Staročeské trhy, na kterých vládne úžasná atmosféra, a taky rád vzpomínám na výstavu o horolezectví. Moc se těším na novou horolezeckou expozici.

PD: Zatím všechny muzejní akce se mi líbily, opravdu to tak cítím. Asi to nej bylo, když jsem mohl asistovat

Tomáši Řídkošilovi při jeho výstavách a přednáškách. Pomáhal jsem mu i při tvorbě venkovních expozic po celém Českém ráji. To mě bavilo, protože Tomáše jsem měl rád a moc mi schází. Jednou jsme spolu jeli na exkurzi do Čisté a já mu řekl, že ho miluju. On se zarazil, byl chvíli zticha a pak řekl: „Já miluju všechny, mám na to kapacitu“.

BK: Nejraději mám Staročeské trhy. Celé muzeum ožije a je to vzrušující.

Jak vidíte muzeum v budoucnu? Co byste zde třeba rádi viděli, až sem budete chodit za deset let?

PJ: Těším se na novou přestavbu galerie a na expozici horolezectví, zatím si to vůbec neumím představit a jsem zvědavý, jak to dopadne. Těším se, že expozice přiláká mnoho nových návštěvníků.

HH: Rád bych zde viděl sebe, ale v roli návštěvníka. Pomalu se blíží k důchodovému věku a těším se, až sem budu chodit na různé akce, třeba s vnučkou.

PD: Moc se těším na expozici horolezectví, protože se to sem, do Českého ráje, moc hodí.

BK: Za deset let budu mířit do důchodu, ale určitě se budu do muzea ráda vracet, hlavně s vnučkou, která za mnou chodí už teď a moc se jí tu líbí. Těším se na novou galerii, resp. expozici horolezectví, sice při jejím budování bude hodně práce, ale určitě to bude stát za to.

Děkuji Vám všem za rozhovor a za spolupráci!

Alžběta Kulíšková

DRINGS

poradenství * software * hardware

Výpočetní technika – kousek od muzea!

- Počítače, příslušenství, digi-fotoaparáty, audiotechnika to vše můžete zakoupit ve Skálově ulici 6 otevřeno ve všední dny 13.30 – 17.30 hodin
- Objednávat můžete i v pohodlí domova nebo kanceláře využijte e-shop na stránkách www.drings.cz!

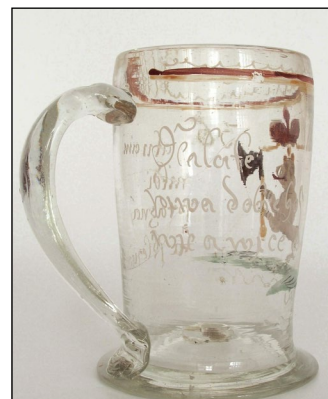

BARVY
specializovaná prodejna

Nabízíme veškerý sortiment barev k použití v interiérech i exteriérech, autolaky, lazury ad.

Studentská 1727, Turnov • tel./fax: 481 321 180, 602 364 436
www.baryturnov.cz • email: info@baryturnov.cz

ZE SBÍREK MUZEA – HOLBA ŘEZNICKÉHO CECHU

Jedním z výjimečných předmětů, nacházejících se v etnografických sbírkách našeho muzea, je cechovní holba z roku 1836. Je vyrobena z čirého skla, zdobeného malbou barevnými emaily. Malba zobrazuje lva s korunkou a sekerou – znak řeznického cechu, který vznikl již na počátku 14. století v Praze, odkud se později rozšířil do ostatních českých a moravských měst. Vedle lva se na malbě nachází letopočet 1836 a text: „*Delaite piva dobrého wic a wice, at neini nikdi prazna ta sklenice*“ (Dělajte piva dobrého

víc a více, ať nejni nikdy prázna ta sklenice).

První znak udělil pražským řezníkům Jan Lucemburský, a to za hrdinský čin, který vykonali roku 1310, kdy byla Praha obsazena vojskem krále Jindřicha Korutanského. Řezniční mistři a tovaryši pomohli svým zásahem vstoupit Janu Lucemburskému do Prahy, když se svými řeznickými sekerami prosekali městskou bránu sv. Františka, a významnou měrou tak přispěli k porážce korutanského vojska. Odměnou řeznickému cechu bylo

právě udělení privilegia používání českého lva ve svém znaku.

Holba cechu řeznického byla mezi čtyřmi sty pěti předměty ze sbírek turnovského muzea, které putovaly v roce 1895 do Prahy na *Národopisnou výstavu českoslovanskou*, kde reprezentovaly Turnov a Český ráj v pavilonu Česká chalupa. O třicet let později byla holba vystavena na velké *Krajinské výstavě*, která se konala v Turnově. Tato výstava proběhla v červnu a červenci s velkým úspěchem a velkou návštěvností z celé

republiky i zahraničí. Navíc právě v rámci této akce slavil řeznický cech v Turnově 700 let existence svého řemesla ve městě.

Protože do současné doby nepřežila holba bez poškození, získali jsme v loňském roce finance na její restaurování, a to u příležitosti jejího opětovného vystavení na výstavě *Bitva pod Hrubou Skálou* v galerii našeho muzea a nyní odpočívá v depozitáři a čeká na další příležitosti, na kterých se bude moci prezentovat.

Lenka Tuláčková

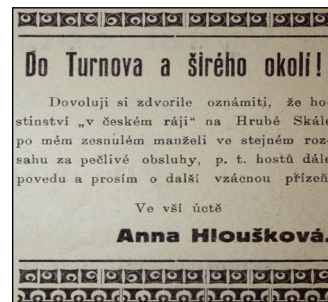
STALO SE PŘED STO LETY V TURNOVĚ A OKOLÍ

Na přelomu března a dubna nařídilo Sborové velitelství v Litoměřicích, aby se z budovy chlapeckých škol odstěhoval lazaret a škola byla odevzdána zpět svému účelu. Současně se uvolnil i sousední sirotčinec (dnes sídlo městské policie) pro třídy dívčí školy. * V dubnu byly vyřešeny drobné krádeže organizované „tlupou ničemných výrostků“. Série loupeží byla odhalena nadstrážmistrem Václavem Náhlovským, když dopadl jednoho z bandy, který právě ulamoval kliky a mosazné ozdoby u domovních dveří. Čtrnáctiletý Emil Trakal se pak po řádném výslechu přiznal, že spolu se dvěma dalšími mladíky ukradl pamětní desku z pomníku továrníka Boháčka na mariánském hřbitově, dále svícny z turnovských kostelů, hromosvody z Hlavatice, ze sokolovny a od jezu mlynáře Votrubce na Trávnici, dále starožitnou cínovou konvici a mísu na Valdštejně a mnoho dalšího. Lup prodávali v závodě pana Havránka, který vyráběl ozdoby na rakve,

a strojníku Šulcovi z Libštátu. * 5. května darovaly žákyně dívčí školy osmdesát růží, které vysázely před budovu městského sirotčince ve Skálově ulici k uctění padlých v probíhající válce. Na závěr sázení zazněla rakouská národní hymna *Zachovej nám, Hospodine, císaře a naši zemi!*, kterou ale předcházel zpěv písně *Kde domov můj?* * 19. května dorazil na turnovské nádraží vlak s těžce raněnými bavorskými vojáky. Jednalo se o čtyřicet vagónů, v nichž bylo 320, většinou těžce raněných vojáků.

Všichni směřovali do nemocnice v Drážďanech. Dámy ze zdejšího odboru Červeného kříže dorazily k vlaku a donesly vojákům chléb s máslem, čaj, cigarety i pohlednice z Českého ráje. Při obsluhování raněných vojáků pomáhal také železniční personál a místní sbor dobrovolných hasičů. * Továrník Josef Boháček věnoval při příležitosti svého jmenování čestným občanem města 1 000 korun na dobročinné účely. * Ve středu 17. května zemřel na Hrubé Skále ve věku 73 let Josef Hloušek, hos-

tinský z oblíbeného restauračního zařízení *V Českém ráji* na Hrubé Skále (na fotografii). Pan Hloušek se svou paní poskytoval turistům nejen dobré pokrmy i nápoje za mírné ceny, ale rád informoval výletníky o turistických cílech a přírodních krásách našeho kraje. * Zdejší vojáci upravili na jaře roku 1916 vymezený prostor na hruštickém hřbitově, kde bylo pochováno patnáct vojáků padlých v probíhající světové válce. Po této úpravě se jednalo o nejhezčí část hruštického hřbitova, přičemž zbytek byl spíše pro ostudu – mezi hroby byl nepořádek a ani budova kostela bez svodových žlabů nebyla v pořádku.

David Marek

VÝSTAVY A AKCE V DUBNU, KVĚTNU A ČERVNU

GALERIE

Do 1. 5. Valerián a Ladislav Karouškoví – malíř a sochař
19. 5. – 31. 12. Už 130 let
výstava k výročí muzea. Zahájení spojeno s Muzejní nocí a křtem knihy Lidové stavby a křtem knihy Lidové stavby Libereckého kraje

VÝSTAVNÍ SÁL

12. 3. – 8. 5. Scénické ozvěny
18. 5. – 19. 6. Symposion 2016
výstava prací ze šperkařského symposia
29. 6. – 30. 10. Hrad a zámek
Hrubý Rohozec – výstava ve spolupráci se správou zámku

KAMENÁŘSKÝ DŮM

18. 3. – 20. 5. Salón 2015 – výstava výsledků VI. běhu salónu
28. 5. – 28. 8. 100 let skautingu v Turnově – výstava v režii turnovských skautů
Září: Výstava kramářských písní ze sbírek muzea

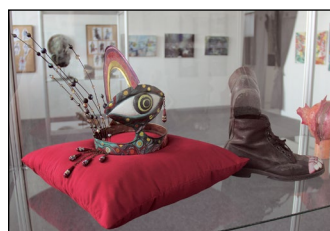
DLASKŮV STATEK

23. 4. Já, Josef Dlask – návrat hospodáře. Nová expozice

AKCE

23. 4. Den Dlaskova statku
19. 5. Muzejní noc
28. a 29. 5. Staročeské trhy

FOTOOHLÉDNUTÍ ZA MINULÝM ČTVRTLETÍM

První velkou akcí pro veřejnost v letošním roce byl již tradiční skvělý Masopust na Dlaskově statku, který připomínají první dvě fotografie. Nejmenší umělci Turnova se spojili se svými malými kolegy z Polska a připravili další česko-polský výtvarný salón. Na něm vystavený obrázek, inspirovaný zážitky z nového zimního stadionu, jsme nemohli neuveřejnit. Plastika Martana připomíná úžasnou výstavu bratrů Karouškových, malá horní fotografie neméně příjemnou výstavu Scénické ozvěny a spodní pak výstavu Salónistů v Kamenářském domě. Posledním snímkem z Velikonoc na Dlaskově statku potvrzujeme, že zima je už definitivně pryč!

NAVŠTIVTE U NÁS, CO SE DÁ

MUZEJNÍ PRODEJNA

šperky,
drahé kameny, sklo,
bižuterie, regionální
speciality, sladkosti,
knihy, mapy

ZLATNÍCI V KAMENÁŘI

autorské šperky,
zakázková výroba,
snubní prsteny,
drahokamy,
ukázky řemesla

DLASKŮV STATEK

1716–2016
národní kulturní
památka
domácnost písmáka
Josefa Dlaska

Muzejní čtvrtletník vydává Muzeum Českého ráje v Turnově. Povolení MK ČR – E 15658. ISSN: 1801-4054. Odpovědná redaktorka: Mgr. Alžběta Kulíšková. Grafická úprava: pch, sazba: AK. Tisk: Tiskárna UNIPRESS, s.r.o. Svobodova 1431, Turnov, tel. 481 319 411. Uzávěrka tohoto čísla byla 20. března 2016. Na vydávání Muzejního čtvrtletníku přispívá Město Turnov. Muzejní čtvrtletník je k dostání zdarma na pokladně muzea a v informačních centrech a muzeích v okolí Turnova.

OTEVÍRACÍ DOBA: MUZEUM a KAMENÁŘSKÝ DŮM: Úterý až neděle: 9.00–16.00, od května do 17.00 hodin. **DLASKŮV STATEK:** Otevřeno od 1. dubna od 9.00–16.00 hodin, do 17.00 hodin až od června. Pro aktuální informace sledujte webové stránky muzea! Změna programu i otevírací doby může nastat.

